

Vsled tega Slovenci ne moremo napredovati in propadamo duševno in gmotno." Ces. kralj. namestnik baron Kübeck ne sluje kot poseben prijatelj Slovencev, tudi je uže vaju na takšna vprašanja odgovarjati. Vendar tokrat ni kazal več neke danje odločnosti. Rekel je, da sedaj ne more obširnemu vprašanju podrobno odgovoriti, kar pa hoče poznej storiti. Toda pristavil je: „da je njemu v poslednjih 10. letih samo jeden slučaj znan, v katerem c. k. sodnija na slovensk dopis ni slovenski odgovorila“. V pojasnilo postavimo semkaj dopis iz Savinjske doline v „Slov. Narodu“ štev. 150. „Občinski odbor našega narodnega trga Braslovče v gorenjej savinjskej dolini je bil sklenil, da je uradni jezik občinskega urada slovenski. Ta svoj sklep je naznanil tudi c. k. sodniji na Vranskem, z dostavkom, naj c. k. sodnija blagovoli na slovenske dopise občinskega urada odgovarjati slovenski, ter sploh občini slovenski dopisovati. C. k. sodnija čisto slovenskega vranskega okraja pak je z dopisom od dne 23. febr. 1880 štev. 690 občinskemu uradu naznanila, da se ona za uradni jezik občine ne briga, da je uradni jezik sodnije nemški, in da bode nemški odgovarjala na slovenske občinske dopise. Tako se je tudi zgodilo. In ko občinski urad na nemšk dopis c. k. sodnije nij hotel odgovarjati, sklicevaje se na to, da je g. župan le slovenščine zmožen, in da je sploh ljudski jezik v občini slovenski, je c. k. sodnija na Vranskem v dopisu od dne 23. aprila t. l. štev. 1419, zopet odločno izrekla, da bode občinskemu uradu nemški dopisovala, dokler ne dobode od višjega povelja drugače ravnati. Tako je dakle z ravnopravnostjo Slovencev na slovenskem Štajerskem!

Naše poslance v Gradci pa opozorujemo na ta slučaj, ki jasno spričuje, da blagi nameni vlade pri nižjih c. k. organih dozda žalibože še niso našli prijazne podpore, slučaj, ki tudi jasno osvetljuje trdenje g. ces. namestnika v Gradci, kako c. k. uradi na slovenske vloge — „slovenski odgovarjajo“.

Gospodarske stvari.

Kdaj je pravi čas žeti razne sorte žita.

I. O času, v katerem se mora ječmen, pšenica, rž, oves itd. žeti, da postane zrnje največje redivne vrednosti, bile so misli umnih kmetovavcev v raznih časih različne ravno tako, kakor o času senenske košnje. Rastlinoslovci so razne sorte žita in trave jednako veljavne, kajti oboje prištevata travnim plemenom. Kmetovavec pa ima gledè na pridelovanje žita celó drug namen, namreč pridelek zrnja, pri senu pa pridelek bilja. Pri žitu je toraj zrnje, pri senu pa bilje pglavitna stvar. Zguba, kateri se izpostavimo, ako žito pustimo na polji popolnoma dozoreti, ni sicer tako občutljiva, kakor zguba, če pustimo da trava na travniku

popolnoma dozori in stara postane. Vendar pa ker se na tak način notrajna vrednost zrnja manjša in ker mnogo zrnja, če je popolnoma dozorelo, izpada, je zguba prav izdatna. Zato je po nekterih krajih navada, žita 10—14 dni prej, ko je popolnoma dozorelo, žeti, zdaj skoraj občna. Hasek takega ravnanja je trojni: prvič postane zrno težje in boljše, drugič je slama izdatnejše in večje redivne vrednosti in slednjič je čas žetve nekoliko podaljšan. V nekterih krajih so leta in leta upliv žetvinega časa na pridelek opazovali in v teh krajih se žetev tudi za celi 2 nedelji prej začne, kakor se je to pred 80 leti godilo. To velja posebno na Angleškem, čemur se je toliko bolj čuditi, ker je tamošnje podnebje dosti različno od onega po naših krajih. Tam namreč obilica mokrote in pomanjkanje solnca prevladuje in zato tam tudi poljski sadeži dosti kesneje zorijo, kakor pri nas. Okoli leta 1840 so bili zanimivi podatki in skušnje o pšenični žetvi, ktera se je o različnih časih godila. Nažel se je snop, ko je bilje začelo žolteti in je bilo zrnje v klasji še mlečno tako, da se je le rahlo stisnjeno med prsti že v močnato tvarino zmučalo. Štirinajst dni pozneje, ko je bilje vže na blizo 20 centimetrov popolnoma žolto postalo in ko je bilo zrnje v klasji tudi že popolnoma zrelo pa vendar še nekoliko mehko, se je zopet snop pšenice nažel; zopet 14 dni pozneje ko so kmetovavci pšenico za popolnoma zrelo spoznali, ker je bilo bilje do korenine vže slamnato, se je nažel tretji snop. Iz vsakega teh 3 snopov se je 1. novembra izbralo 100 klasov, kateri so se skrbno izmlatili, da bi se mogla teža zrnja, ki je bilo v njih, na tanko določiti. Zrnje je vagalo pri prvem snopu, ki je bil še zelen nažet, 118 gramov, pri drugem, ki je bil na pol zrel nažet, 158 gramov in pri tretjem, ki je bil popolnoma zrel nažet, 140 gramov. Dobiček na teži je bil tedaj pri tistem snopu, ki je bil na pol zrel požet nasproti popolnoma zrelo požetem žitu nekaj čez 13%. Da bi se tudi razloček v kakovosti zrnja, ki je bilo o raznih časih nažeto, natanko pozvedelo, so se vsi trije muštri na trg prinesli in tam skušen trgovec poprašal, kakšno ceno on vsakteremu izmed njih določuje. Prvemu je zvedence odločil tržne cene 11 gld., drugemu 11.50 goldinarjev in tretjemu 11.20 gld. za hektoliter.

M. Kako vinske sode čisto izmiti. Vsako leto gre dosti zlahtne vinske kaplje v kvar po nečistih in plesnivih sodih. Vzrok, da se sodi pokvarijo, je večidel ta, da, dokler so sodi prazni, začno plesniti in sicer toliko bolj, kolikor dalj časa se staro drožje in druga nesnaga v njih pušča. Iz tega se izcimijo s časom glivice, ktere potem vino v take plesnive sode natočeno pokvarijo. Taki sodi se na sledeči način dajo popolnoma osnažiti. V popolnoma izpraznjen sod se dene nekoliko litrov negašenega apna, na to se vlije vode v sod in zapilka, pa ne do trdnega, majhna luknjica se mora pustiti. Kmalo se začne

apno z vodo mešati ali gasiti in veliko soparja se v sodu napravi. Zdaj se še vljuje vode v sod, sod trdno zapilka in dobro sem ter tje valja. Potem se pusti nekoliko ur mirno stati. Slednjič se vljuje zopet čiste vode in tako dolgo valja in vmiva, da čista voda iz soda priteče. Sopar vdira v vse špranje in luknjice in vso nesnago in glivice pokonča in voda jih ostanke izmije. Tako snažijo sode po velikih vinarijah.

M. Koliko zgubi živina na teži vsled prevažanja. Zguba na teži pri živini vsled prevažanja po železnici je zelo različna, in je na prvem mestu odvisna od tega, kako dolgo časa vožnja trpi. Skušnje so ušle, da je zguba na teži pri klavni živini vsled vožnje po železnici poprek pri jednem živinčetu 2.04—12.5 %. Voli so poprek izgubili 4.53 %, krave po 7.7 %. Poprečna zguba pri daljavi od 100 kilometrov iznaša 3.04 %, od 100—200 kilometrov 4.38 %, od 200—300 kilom. 4.73 %, od 300—400 kilom. pa celo 7.07 %.

M. Ktere kokoši najrajše nesejo jajca. Najboljše kokoši za jajčjo lego, ki ne le veliko, ampak tudi debela jajca nesejo, so Spanjolke, Darkinžanke, Hudanke in pa Krevkerke. Seveda, če se jim slabo streže, tudi te sorte kokoši manj in slabije nesejo. Umna strežba in pametno krmljenje je tudi pri jajčji legi neobhodno potrebna reč. —

Dopisi.

Iz Gradca. (Deželni zbor) bo še ta teden svoje zborovanje dokončal, česar so poslanci sami uže prav željni. Liberalci pogrešajo nekdanje zaupanje v sam sebe, ko vidijo, da vse slabo v deželi na njihov rovaš zarezavajo, to pa še po pravici; konservativni in slovenski poslanci pa ne morejo biti veseli, ker vidijo, da pri liberalnih nemških trmoglavcih ničesar ne opravijo. Par kratki so precej drug drugega česali. Važnejši dogodki bili so sledeči! V 11. seji je slovenski poslanec č. g. dr. Šuc vlado interpeliral radi enakopravnosti slovenščine v uradih in šolah; potem je liberalna večina prošnje kmetskih srenj, naj se tem dovoli ugovarjati zoper ženitovanje nemaničev, vrgla pod klop. Brežicam je se dovolilo 1 fl. od hektolitra pive pobirati užitnine. V 12. seji obravnavali so o dragih meščanskih šolah. Za sedaj še ostanejo. Liberalci o njih nepotrebnosti niso prepričani. Knez Alfred Liechtenstein je grajal slabo reguliranje Mure; prošnja ptujskih učiteljev, naj se jim plača pozviša, bila je odbita, ona Šoštanjčanjev pa uslišana tako, da bo trg Šoštanj za-se in „Okolica šoštanjska“ od trga odcepljena srenja. V 13. seji grajal je g. Šnideršič, nesrečno reguliranje Save; denar in čas je zgubljen. Potem se je pričela obravnavo deželnega proračuna za l. 1880 in 1881. Č. g. dr. Šuc je grajal nalaganje vedno večjih bremen itak uže

onemoglim davkovcem in povdarjal, da je vrednost gruntov uže za 24 % propala, ker se iz Amerike vedno več dovažajo zrnja in mesa. G. dr. Dominkuš je se potegnil za Slovence, katerim se naj narodne pravice v šolah in uradih priznajo, da bodo mogli napredovati, in da bo mir med slovenskim in nemškim prebivalstvom. Akoravno vsi pritrdijo, da je treba varčneje gospodariti, je liberalna večina z denarji pometala večidel povsod po dosedanji navadi. Malokde so kaj pri potroških priškrenili. Za popraviljanje Anize so dovolili zopet 30.000 fl. Mure 44.000 fl. Savinje 16.270 fl. za štipendije 19.422 fl.; nekeje nemškeje „frazli“ 200 fl. da se gre v Berlin učiti gosti na gosli. Dalje so nemški „teater“ v Gradci nekemu komedijantu na 2 leti brezplačno prepustili in tako 5500 fl. dosedanjega dohodka darovali, in še ob enem mu 5500 fl. iz deželne blagajnice letne doplače navrgli; okoli 22.000 fl. gre tako v zgubo. Veliko poslancev je se temu upiralo pa brez uspeha. Složnost med nemškimi konservativci in tudi med slovenskimi poslanci pa v tej zadevi ni bila ravno prevelika. Nekateri izmed njih so pri glasovanju v stran potegnili.

Od sv. Jurija na Ščavnici. (Svečanost — smrt.) Kakor znano, so svitli cesar odlikovali č. g. dekana Jožefa Simoniča z zlatim križem s krono. V nedeljo 27. junija smo radi tega imeli posebno svečanost. Odlikovani gospod so služili slovesno sv. mešo ob 10. uri. Navzočih je bilo vkljub slabemu vremenu 7 čč. gg. duhovnov, c. k. glavar plem. Premierstein, razni dostojanstveniki in veliko število ljudstva. Privabilo jih je spoštovanje, ljubezen in vdanost do č. g. dekana. Pobožno in lepo petje: „O sladka ura . . .“ so spremljale tihe prošnje vernega ljudstva; vse je Boga hvalilo in molilo za ljubega pastirja, da še ga jim mili Bog dolgo ohrani. Po sv. meši je zunaj cerkve na odru po primernem nagovoru c. k. ljutomerski glavar g. vitez plem. Premierstein, v imenu svitlega cesarja, med živijo klici, petjem cesarske himne in gro-menjem možnarjev, pripel križ na blage persi, ki hranijo vneto srce za božjo čast, za dom in cesarja. Solze ljubezni in veselja so se vtrinjale, ko so potem č. g. dekan, ki vže 42 let dajejo v svojej duhovstvenej službi Bogu, kar je božjega, in cesarju, kar je cesarjevega, in so celo ginjeni ljudstvo opominjali, naj ostane vedno zvesto Bogu in cesarju. Bog usliši! — Dne 26. junija smo spre-mili v hladno zemljo trudno truplo blagega rojaka in nepozabljivega prijatelja, c. k. stotnika, gosp. Jakoba Ferenca. Rajni je bil rojen v Krabonošu l. 1825, izvršil prav vrlo gimnazijo, vstopil v bogoslovje, pa čez leta dni si izvolil vojaški stan. Postal je hitro profesor v odgojenišnici vojaškeje (kadeteninstitutu) in poznej je služil kot častnik pri svojem polku. Ni ga sovražna kroglja zadela v bitvi pri Magenti in v Boki, temuč bolehastr je šel v pokoj in po 3dnevnej bolezni je celo vdan v božjo voljo izdihnil svojo blago dušo. K pogrebu